

การบริหารแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ จังหวัดลำปาง

MANAGEMENT OF LEARNING RESOURCES IN DIGITAL AGE OF SCHOOLS UNDER THE
OFFICE OF SPECIAL EDUCATION ADMINISTRATION, LAMPANG PROVINCE

¹รักษ์พงศ์ นิช่างทอง, ²สังวาร์ วังแจ่ม, ³สมมาต คำวัจนัง และ ⁴มานะ ครูธาโรจน์

¹Rakpong Nichangtong, ²Sangwan Wangjam,

³Sommart Kamwatjanang and ⁴Mana Kruttarod

¹หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

¹Master of Education Program in Educational Administration

North-Chiang Mai University, Thailand

¹ Email: g663302030@northcm.ac.th

Received: 2025-04-11

Revised: 2025-05-15

Accepted: 2025-05-15

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ จังหวัดลำปาง 2) ศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดเดียวกัน 3) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ จังหวัดลำปาง การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสมผสานโดยผสมผสานการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งสิ้น 116 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบง่าย ส่วนในการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 4 คน ซึ่งคัดเลือกโดยวิธีการแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1)การบริหารแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ จังหวัดลำปาง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่ามีความอยู่ใน ระดับมากที่สุด 2 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการดำเนินการ และ ด้านการวางแผน ด้านที่อยู่ในระดับมาก มี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการประเมินผล ด้านการปรับปรุง และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตามลำดับ

2) ปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักบริหาร การศึกษาพิเศษ จังหวัดลำปาง พบว่า 1) ด้านการวางแผนมีข้อจำกัดด้านพื้นที่และทรัพยากร ทำให้ไม่สามารถจัดแหล่งเรียนรู้ให้หลากหลายและสอดคล้องกับหลักสูตรได้ 2) ด้านการนำไปใช้และการดำเนินการจำนวนครูไม่เพียงพอต่อการดูแลนักเรียน ขาดความรู้ในการใช้อุปกรณ์และสื่อ ทำให้ใช้แหล่งเรียนรู้ได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ 3) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามไม่มีการบันทึกการใช้งานแหล่งเรียนรู้ ส่งผลให้ไม่สามารถติดตามและประเมินการใช้ได้อย่างต่อเนื่อง 4) ด้านการประเมินผลขาดการประเมินจากครู นักเรียน ผู้นิเทศ และผู้รับผิดชอบ ส่งผลให้ไม่ทราบผลการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างชัดเจน 5) ด้านการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องขาดการดูแลความสะอาดและบำรุงรักษาอุปกรณ์ สื่อ และพื้นที่แหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

3) แนวทางพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ จังหวัดลำปาง พบว่า 1) ดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยมีคณะกรรมการรับผิดชอบ สำรวจพื้นที่วิเคราะห์บริบท จัดทำปฏิทินกิจกรรม ประชุมชี้แจง และจัดสรรงบประมาณ 2) ประชุมผู้รับผิดชอบ กำหนดข้อตกลง สร้างความเข้าใจให้ครูและนักเรียนก่อนเปิดภาคเรียน พร้อมจัดทำคู่มือการใช้งาน 3) นิเทศ กำกับ ติดตาม เน้นการสร้าง ความเข้าใจแก่ครูเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้และตัวชี้วัดอย่างต่อเนื่อง

4) ประเมินผลก่อนและหลังการใช้งาน พิจารณาอุปสรรค ให้ครูและผู้เรียนมีส่วนร่วม และจัดทำรายงานเสนอผู้บริหาร

5) ประชาสัมพันธ์ภายในและภายนอกโรงเรียน สนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ผ่านกิจกรรม มอบรางวัล และใช้สื่อออนไลน์เผยแพร่อย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การบริหารแหล่งเรียนรู้; ยุคดิจิทัล; สังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ; ลำปาง

Abstract

This research aimed to: 1) examine the management of digital learning resources in schools under the Office of Special Education Administration, Lamphang Province; 2) investigate the problems related to the management of digital learning resources in these schools; and 3) explore the approaches for developing digital learning resource management in schools under the Office of Special Education Administration, Lamphang Province. The study employed a mixed-methods research design, integrating both quantitative and qualitative approaches. The quantitative sample consisted of 116 school administrators and teachers in the 2023 academic year, selected through simple random sampling. For the qualitative component, four experts were selected using purposive sampling for in-depth interviews. The research instruments included a questionnaire—with a reliability coefficient of 0.97—and an interview protocol. Quantitative data were analyzed using descriptive statistics: percentage, mean, and standard deviation. Qualitative data were analyzed using content analysis.

The research findings revealed that;

1) The overall management of learning resources in the digital age in schools under the Office of Special Education Administration, Lampang Province, was at a high level. When considering each dimension individually, two aspects were found to be at the highest level, namely: implementation, and planning, ranked from highest to lowest, respectively. Meanwhile, three aspects were evaluated at a high level: evaluation, continuous improvement and development, and supervision and monitoring.

2) Problems in the Management of Digital Era Learning Resources in Schools under the Office of Special Education Administration, Lampang Province. The study revealed the following issues: 1) Planning: There are limitations in terms of space and resources, which hinder the development of diverse and curriculum- aligned learning resources. 2) Implementation and Operation: There is an insufficient number of teachers to adequately supervise students, along with a lack of knowledge regarding the use of equipment and media, resulting in the underutilization of learning resources. 3) Supervision and Monitoring: There is no record-keeping of learning resource usage, making it difficult to consistently monitor and evaluate their use. 4) Evaluation: There is a lack of assessment from teachers, students, supervisors, and responsible personnel, leading to an unclear understanding of the effectiveness of the learning resources. 5) Continuous Improvement and Development: There is a lack of regular maintenance and cleaning of equipment, media, and learning spaces.

3) Guidelines for Developing the Management of Digital Learning Resources in Schools under the Office of Special Education Administration, Lampang Province. The study found that: 1) Implementation is carried out systematically, with a responsible committee assigned to survey the area, analyze the context, develop an activity calendar, hold briefing sessions, and allocate the budget. 2) Meetings are held with those responsible to establish agreements and create mutual understanding among teachers and students before the start of the academic term, along with the preparation of user manuals. 3) Supervision and monitoring focus on continuously fostering teacher understanding regarding the use of learning resources and learning indicators. 4) Pre- and post-usage evaluations are conducted, with consideration of obstacles, and both teachers and students are encouraged to participate in the process, culminating in the preparation of a report for school administrators. 5) Public relations are conducted both internally and externally to the school, supporting the use of learning resources through activities, awards, and continuous dissemination via online media.

Keywords: management of learning resources; digital age; special educational Bureau; Lamphang

บทนำ

การบริหารจัดการพื้นที่การเรียนรู้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการศึกษาในยุคปัจจุบัน แหล่งความรู้ภายในสถานศึกษา เช่น ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ห้องคอมพิวเตอร์ และพื้นที่กิจกรรมเสริม ไม่เพียงแต่เป็นแหล่งข้อมูล แต่ยังช่วยพัฒนาทักษะด้านวิชาการ การคิดวิเคราะห์ และทักษะทางสังคม ตลอดจนสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

พื้นที่การเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการอ่านหนังสือ งานวิจัย หรือการเข้าถึงสื่อออนไลน์ ซึ่งล้วนส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการเรียนรู้ Thurakit (2014, p. 15) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมทางการศึกษามีผลต่อการพัฒนาการของผู้เรียน ทั้งในด้านความคิด บุคลิกภาพ ความรับผิดชอบ และความสำเร็จทางการศึกษา แนวทางหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนรู้ คือ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ Department of Academic Affairs (2003: 1) อธิบายว่าการเรียนรู้ลักษณะนี้เป็นการประยุกต์ใช้ความรู้จากหลากหลายศาสตร์ภายใต้โครงการหรือกิจกรรมเดียวกัน เช่น การทดลองทางวิทยาศาสตร์ หรือการทำโครงการผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งช่วยกระตุ้นให้นักเรียนคิด วิเคราะห์และแก้ปัญหาด้วยตนเอง การออกแบบพื้นที่การเรียนรู้ที่เหมาะสมเป็นอีกปัจจัยสำคัญ เช่น ห้องสมุดที่มีบรรยากาศเงียบสงบและอุปกรณ์ครบครัน หรือห้องปฏิบัติการที่มีเครื่องมือทันสมัยและปลอดภัย สิ่งเหล่านี้ช่วยให้นักเรียนสามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

นอกจากการสนับสนุนด้านวิชาการ แหล่งเรียนรู้อาจมีบทบาทในการพัฒนาทักษะชีวิต เช่น ห้องดนตรีที่ช่วยฝึกการทำงานเป็นทีม หรือห้องคอมพิวเตอร์ที่เสริมสร้างทักษะด้านเทคโนโลยี ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในศตวรรษที่ 21 นักเรียนยังได้ฝึกการบริหารเวลา การตั้งเป้าหมาย และการคิดสร้างสรรค์ควบคู่ไปด้วย

ในยุคดิจิทัล แหล่งเรียนรู้ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงในสถานศึกษา แต่ขยายไปสู่เครือข่ายออนไลน์ (Kerdrueng, 2017, as cited in Photong, 2018, pp. 50-51) กล่าวว่าการศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีแนวโน้มพัฒนาไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับเทคโนโลยี ขณะที่ Kisukphan (2016) ระบุว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเลือกใช้ทรัพยากรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ จังหวัดลำปาง การบริหารแหล่งเรียนรู้นุ่งเน้นการเปิดโอกาสทางการศึกษาแก่เด็กกลุ่มเปราะบาง เช่น โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จิตต์อารี ที่รองรับนักเรียนด้อยโอกาสหลายประเภท รวมถึงศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง ซึ่งจัดการศึกษานอกระบบสำหรับคนพิการและอบรมครูผู้สอน โดยมีการพัฒนาแหล่งความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการศึกษาและพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ

จากประเด็นข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการพื้นที่การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสนับสนุนการพัฒนาทางการศึกษา ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้ในยุค

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2568)

ดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารการศึกษาศึกษาพิเศษ จังหวัดลำปาง เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ปรับปรุงแนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบททางการศึกษาในปัจจุบัน และส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารการศึกษาศึกษาพิเศษ จังหวัดลำปาง
- 2 เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารการศึกษาศึกษาพิเศษ จังหวัดลำปาง
- 3 เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารการศึกษาศึกษาพิเศษ จังหวัดลำปาง

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาการบริหารและปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารการศึกษาศึกษาพิเศษ จังหวัดลำปาง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จิตต์อารีในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และศูนย์การศึกษาศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง สังกัดสำนักบริหารการศึกษาศึกษาพิเศษ จังหวัดลำปาง ปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งหมด 136 คน (รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาประจำปีการศึกษา 2566 ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จิตต์อารีในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และศูนย์การศึกษาศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารการศึกษาศึกษาพิเศษ จังหวัดลำปางในปีการศึกษา 2566 โดยการกำหนดขนาด ของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 608 (as cited in Suksamran 2022, p. 53) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 116 คน จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Proportional Simple Random Sampling) ตามสัดส่วนจำนวนของแต่ละโรงเรียน

เครื่องมือการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม

1. แบบสอบถาม แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการบริหารแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหาร การศึกษาพิเศษ จังหวัดลำปาง มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การดำเนินการ 3) การนิเทศ กำกับ ติดตาม 4) การประเมินผล และ 5) การปรับปรุง และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคอร์ท (Likert) (as cited in Rattanasakda, 2022, p. 55)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. แบบสอบถาม

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับงานวิจัยแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ศึกษา แนวทางการสร้างแบบสอบถามจาก Rattanasakda (2022, 4394-102) and Suksamran (2022, 98-103)

2. สร้างแบบสอบถาม เรื่อง การบริหารแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหาร การศึกษาพิเศษ จังหวัดลำปาง

3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความ เหมาะสมของเนื้อหา

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบหรือปรับปรุง แก้ไขความถูก ต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่ตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมของคำถามหาค่า IOC ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามได้ความตรงเชิงเนื้อหา ข้อคำถามมีค่าตั้งแต่ 0.60 - 1.00 เป็นเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ถ้าต่ำกว่านั้นต้องนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขจนมีความสมบูรณ์และมีความเหมาะสมไป ทดลอง (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยนำไปทดลองใช้กับศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด พะเยา และโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 จังหวัดพะเยา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 30 คน แล้วนำไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

6. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปใช้ในการรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน ในสังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ จังหวัดลำปาง

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เลือกแบบเจาะจง จำนวน 4 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ จำนวน 2 คน รองผู้อำนวยการ จำนวน 2 คน

เครื่องมือการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการบริหารแหล่ง เรียนรู้ยุคดิจิทัลภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ จังหวัดลำปาง

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

2. แบบสัมภาษณ์

2.1 ศึกษาวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลภายในสถานศึกษา

2.2 จัดทำแบบสัมภาษณ์โดยนำข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 1 ข้อ จากแบบสอบถามแต่ละด้านมา กำหนดเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ ข้อสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ เป็นแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลภายในสถานศึกษา

2.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ข้อมูล และข้อคำถาม

2.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา และนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบ และพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหา

2.5 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง

2.6 ปรับแก้แบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและจัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์สังเคราะห์เนื้อหาเสนอโดยวิธีเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1. การบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในยุคดิจิทัลของโรงเรียนสังกัดสำนักบริหาร การศึกษาพิเศษ จังหวัดลำปาง ผลการวิจัย พบว่า

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในยุคดิจิทัล ของโรงเรียนสังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ จังหวัดลำปาง โดยรวมและรายด้าน

การบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในยุคดิจิทัลของโรงเรียน สังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ จังหวัดลำปาง	ระดับปฏิบัติ		
	(\bar{X})	(S.D.)	แปลผล
ด้านการวางแผน	4.51	0.66	มากที่สุด
ด้านการดำเนินการ	4.56	0.60	มากที่สุด
ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม	4.37	0.75	มาก
ด้านการประเมินผล	4.47	0.67	มาก
ด้านการปรับปรุง และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	4.42	0.71	มาก
โดยรวม	4.48	0.67	มาก

จากตาราง 1 พบว่า การบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในยุคดิจิทัลของโรงเรียนสังกัดสำนัก บริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดลำปาง โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.48) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ใน ระดับมากที่สุด 2 ด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย ดังนี้คือ ด้านการดำเนินการ (\bar{X} = 4.56) ด้านการ วางแผน (\bar{X} = 4.51) สำหรับด้านที่อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน โดยเรียงตามลำดับตามค่าเฉลี่ย ดังนี้คือ ด้านการ

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2568)

ประเมินผล ($\bar{x} = 4.47$) ด้านการปรับปรุง และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 4.42$) และ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ($\bar{x} = 4.37$)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2. ปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักบริหาร การศึกษาพิเศษ จังหวัดลำปาง ผลการวิจัย พบว่า

1. ด้านการวางแผน ศูนย์การศึกษาพิเศษเป็นสถานศึกษาที่มีการให้บริการหลายรูปแบบ ไม่สามารถ จัดหาให้มีแหล่งเรียนรู้ในหน่วยบริการให้หลากหลายได้ด้วยข้อจำกัดด้านพื้นที่ ทรัพยากรด้านต่างๆและแหล่ง เรียนรู้ที่ไม่มีสอดคล้องกับกิจกรรมที่ระบุในหลักสูตรสถานศึกษา

2. ด้านการนำไปใช้ และการดำเนินการจำนวนครูต่อการดูแลความปลอดภัยของนักเรียนการใช้แหล่ง เรียนรู้และไม่ทราบวิธีการใช้อุปกรณ์ สื่อแหล่งเรียนรู้ทำให้ไม่สามารถใช้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

3. ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ขาดการบันทึกการใช้งานแหล่งเรียนรู้ ทำให้ไม่สามารถติดตามการ ใช้ งานได้

4. ด้านการประเมินผล ขาดการประเมินของครูผู้ใช้งาน นักเรียน ผู้นิเทศ ผู้รับผิดชอบ

5. ด้านการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ขาดการดูแลความสะอาด อุปกรณ์ สื่อในแหล่งเรียนรู้ให้ พร้อมใช้งานอย่างสม่ำเสมอ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3. แนวทางพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดลำปาง ผลการวิจัย พบว่า

1. ด้านการวางแผน

แนวทางการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ ด้านการวางแผนควรดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยมี คณะกรรมการรับผิดชอบ มีการสำรวจพื้นที่ วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและบริบทของโรงเรียน จัดทำปฏิทิน กิจกรรม ประชุมชี้แจงรายละเอียดกับครูผู้รับผิดชอบและจัดสรรงบประมาณ ให้ตอบสนองความต้องการของ ผู้เรียนและครูผู้สอนในยุคดิจิทัล

2. ด้านการดำเนินการ

การดำเนินการบริหารแหล่งเรียนรู้ ควรประชุมผู้รับผิดชอบเพื่อกำหนดข้อตกลง ประชุมครูและ นักเรียนเพื่อสร้างความเข้าใจ ก่อนเปิดภาคเรียน และจัดทำคู่มือการใช้งานที่ชัดเจน

3. ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม

แนวทางการนิเทศ กำกับ ติดตาม ควรเน้นการสร้าง ความเข้าใจให้แก่ครู ในเรื่องการใช้แหล่งเรียนรู้ใน การเรียนการสอน มีการชี้แจงตัวชี้วัดอย่างชัดเจน อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

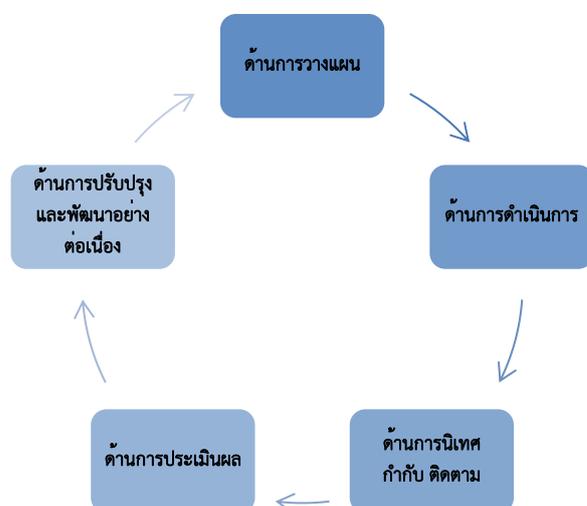
4. ด้านการประเมินผล

การประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ควรดำเนินการทั้งก่อนและหลังการใช้ ควรมีการพิจารณาถึง อุปสรรคในการใช้งาน ให้ครูและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน และดำเนินการประเมินอย่างเป็นระบบ มีการ จัดทำรายงานเสนอผู้บริหาร

5. ด้านการปรับปรุง และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

การปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ควรดำเนินการผ่านการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่าง ครู การมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบตรวจสอบและรายงานสภาพแหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ การจัดทำรายงานสรุปการใช้งาน และการนำข้อมูลที่ได้รับมาวางแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการและยุคสมัย และส่งเสริมให้มีการพัฒนาองค์ความรู้แก่ครูให้ทันยุคดิจิทัลควรมีการประชาสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน สนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ผ่านกิจกรรมและการมอบรางวัล ใช้สื่อออนไลน์ในการกระจายข่าวสาร และดำเนินการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 การบริหารแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดลำปาง

1. ด้านการวางแผน ผู้บริหารชี้แจงขั้นตอนการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ควรจัดมีการประชุมชี้แจงรายละเอียดกับครูผู้รับผิดชอบ การวางแผนร่วมกันกับครูผู้สอน การจัดสรรงบประมาณและกำหนดผู้รับผิดชอบ ตลอดจนการจัดทำปฏิทินกิจกรรมเพื่อให้การใช้แหล่งเรียนรู้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. ด้านการดำเนินการ ผู้บริหารควรเริ่มจากการประชุมผู้รับผิดชอบเพื่อกำหนดข้อตกลง การประชุมครูและนักเรียนเพื่อสร้างความเข้าใจ การจัดปฐมนิเทศก่อนเปิดภาคเรียน และการจัดทำคู่มือการใช้งานที่ชัดเจน ทั้งนี้เพื่อให้แหล่งเรียนรู้สามารถตอบสนองความต้องการทางการศึกษา

3. ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ผู้บริหารควรสร้างรูปแบบการนิเทศ กำกับ ติดตาม เน้นการสร้าง ความเข้าใจให้แก่ครู การดำเนินการควบคู่กับการเรียนการสอน มีการชี้แจงตัวชี้วัดอย่างชัดเจน และต้องมีความสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ควรให้คำแนะนำเกี่ยวกับเทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ๆให้แก่ครูผู้สอน

4. ด้านการประเมินผล ผู้บริหารควรประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งก่อนและหลังการใช้ ควรมีการพิจารณาถึงอุปสรรคในการใช้งาน ให้ครูและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน และดำเนินการประเมินอย่างเป็นระบบ มีการจัดทำรายงานเสนอผู้บริหาร

5. ด้านการปรับปรุง และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารควรดำเนินการผ่านการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างครู การมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบตรวจสอบ และรายงานสภาพแหล่งเรียนรู้ต่างๆ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การบริหารแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของโรงเรียนสังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ จังหวัดลำปาง พบว่ามีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีการวางแผน กำหนดนโยบายในการบริหารแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล มีการดำเนินการจัดแหล่งเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน มีการนิเทศ กำกับติดตามแหล่งเรียนรู้ มีการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ รวมถึงมีการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Satra and Chasuwan (2014: 4) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตมีนบุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตมีนบุรี โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ Daengsida, Thamsith and Panyasai, (2020) ได้ศึกษาเกี่ยวกับยุคดิจิทัลกับแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ Srivira-chai (2017: Abstract) ได้ทำการศึกษาเรื่องแนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนฤทธิวรณาลัย พบว่า ภาพรวมการจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนฤทธิวรณาลัยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ Nit Nhatklin, and Inrak, (2023: 114) ได้ศึกษาเรื่องทักษะการบริหารกับการจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 ผลวิจัยพบว่า 1) ทักษะการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตเก้าโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเมื่อแยกพิจารณา เป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านการวางแผน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารมีการกำหนดนโยบายในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีการกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีการวางแผนร่วมกับครูในการปรับปรุงบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ สอดคล้องกับผลวิจัยของ Siamtaku (2023: 67) ที่ได้ศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้โรงเรียนมัธยมศึกษาและเพื่อศึกษาแนวการบริหารแหล่งเรียนรู้โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ผลการศึกษาพบว่าการบริหารแหล่งเรียนรู้โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร ด้านการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของชินนภา ชันธพันธ์ ที่ได้ศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์

การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 ผลการศึกษาพบว่าด้านวางแผนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการกำหนดนโยบาย และเป้าหมายการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โดยให้คณะครู นักเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนด สอดคล้องกับ Senwichai (2022: 1) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ผลการศึกษา พบว่า การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านการวางแผนอยู่ในระดับมาก

ด้านการดำเนินการ ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงมีการสร้างความร่วมมือในการใช้แหล่งเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนมีความจำเป็นที่จะต้องแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัลทั้งในและนอกโรงเรียน จึงต้องมีการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนสอดคล้องกับผลวิจัยของ Chansupha, and Kanjanapan, (2023: 54) ที่ได้ศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า ด้านการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินการเพื่อสนองจุดเน้นของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตราที่ 24 ที่ได้ระบุว่า ในกระบวนการจัดการเรียนรู้สถานศึกษาและหน่วยงานเกี่ยวข้องควรส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

ด้านการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก มีการวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินความเหมาะสมของแหล่งเรียนรู้ก่อนนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ แต่อาจจะไม่มีการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน และ ครูเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน รวมไปถึงการสำรวจปัญหา และอุปสรรคในการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับ Chanathip, Boonmaphi, Wangjaem ,and Sutthisirim (2024: 1079) ที่ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดลำพูน พบว่าด้านการประเมินผลสรุป และจัดทำรายงาน อยู่ในระดับมาก

ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก มีการนิเทศกำกับ ติดตาม การใช้แหล่งเรียนรู้ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ นิเทศกำกับ ติดตาม รายงานผลการใช้แหล่งเรียนรู้ มีการกำกับติดตามการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ของครูทุกคนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลวิจัยของสอดคล้องกับ Senwichai (2022: 1) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ผลการศึกษา พบว่า 1) การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเมืองใต้ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านการตรวจสอบ และติดตามการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก

ด้านการปรับปรุง และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน มีการส่งเสริมต่อยอดการใช้แหล่งเรียนรู้ สอดคล้องกับผลวิจัยของ Phumilap (2021: 76) ที่ได้ศึกษาแนวทาง การบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษาสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา พบว่าสภาพปัจจุบันของการบริหารแหล่งเรียนรู้ด้านการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ อยู่ระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ Kanthaphan (2022: Abstract) ที่ได้ศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 ผลการศึกษาพบว่าด้านสรุปรายงานการปรับปรุง และแก้ไขอยู่ในระดับมาก มีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเพื่อนำเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องทราบ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดลำปาง พบว่า

1. การวางแผนเกิดจากการที่แหล่งเรียนรู้ที่มีไม่สอดคล้องกับกิจกรรมที่ระบุในหลักสูตรสถานศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษเป็นสถานศึกษาที่มีการให้บริการหลายรูปแบบ ไม่สามารถจัดหาให้มีแหล่งเรียนรู้ในหน่วยบริการให้หลากหลายได้เหมือนในศูนย์เนื่องด้วยข้อจำกัดด้านพื้นที่ ทรัพยากรด้านต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Srivaram (2017: 150) ที่ได้ศึกษา รูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาของวิทยาลัยเทคโนโลยี และอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดยโสธร พบว่า ปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาไม่ประสบความสำเร็จได้แก่ ปัญหาการขาดการสำรวจความต้องการในการใช้แหล่งเรียนรู้ ทำให้ไม่ทราบแนวทางการดำเนินการจัดหา สร้าง และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม และตรงกับความต้องการของผู้ใช้

2. การดำเนินการเกิดจากจำนวนครูต่อการดูแลความปลอดภัยนักเรียนไม่เพียงพอต่อการใช้แหล่งเรียนรู้และครูบางส่วนอาจไม่ทราบวิธีการใช้อุปกรณ์ สื่อแหล่งเรียนรู้ นั้น ๆ ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Srivaram (2017: 151) ที่ได้ศึกษา รูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาของวิทยาลัยเทคโนโลยี และอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดยโสธร พบว่า ปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาไม่ประสบความสำเร็จได้แก่ ปัญหาการขาดบุคลากรผู้รับผิดชอบประจำแหล่งเรียนรู้ บุคลากรไม่ได้มีความรู้ด้านแหล่งเรียนรู้โดยตรง

3. การนิเทศ กำกับ ติดตามขาดการบันทึกการใช้งานแหล่งเรียนรู้ ทำให้ไม่สามารถติดตามการใช้งานได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mahahing (2017: Abstract) ที่ได้ศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 4 พบว่า ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ ติดตามการใช้งานแหล่งเรียนรู้

4. การประเมินผลขาดการประเมินของครูผู้ใช้งาน นักเรียน ผู้นิเทศ ผู้รับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Janpanya (2018: 77) ที่ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายวังบูรพา จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 พบว่าปัญหาในด้านการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน ได้แก่ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนทั้งนี้ เนื่องจากการจัดการแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายวังบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ขาดการมีส่วนร่วมจากครูและนักเรียนในการประเมิน

5. การปรับปรุง และพัฒนาอย่างต่อเนื่องของขาดการดูแลความสะอาด อุปกรณ์ สื่อในแหล่งเรียนรู้ให้พร้อมใช้งานอย่างสม่ำเสมอซึ่งสอดคล้องกับ Phetkaemtong, Naya, and Chawakeeritpong, (2013: Abstract) ที่ได้ศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1 และเขต 2 พบว่า การปรับปรุงและพัฒนา ไม่ได้นำผลการประเมินและข้อเสนอแนะมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนา

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดลำปาง พบว่า

1. ด้านการวางแผนพบว่าการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ควรดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยมีคณะกรรมการรับผิดชอบ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและบริบทของโรงเรียน การสำรวจพื้นที่ และการจัดสรรงบประมาณ รวมถึงการตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและครูผู้สอนในยุคดิจิทัล มีการชี้แจงขั้นตอนการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ควรจัดให้มีการประชุมชี้แจงรายละเอียดกับครูผู้รับผิดชอบ การวางแผนร่วมกันกับครูผู้สอน การจัดสรรงบประมาณและกำหนดผู้รับผิดชอบ ตลอดจนการจัดทำปฏิทินกิจกรรมเพื่อให้การใช้แหล่งเรียนรู้เกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Satra ,and Chasuwan, (2014: 4) ที่ได้ศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตมีนบุรี ได้มีการสัมภาษณ์ผู้บริหารด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ มีการสำรวจวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน กำหนดให้มีวัตถุประสงค์เป้าหมายการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน กำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน แต่งตั้งคณะกรรมการของห้องปฏิบัติการ บุคลากรหรือจัดหาเจ้าหน้าที่ประจำแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในโรงเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแล ให้บริการคั้นคว้า การใช้แหล่งเรียนรู้นอกเวลาเรียน สอดคล้องกับแนวคิดจาก Secretariat Office of the Education Council (2020: 13) ว่าแนวทางการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของผู้เรียนในวัยเรียนต้องคำนึงถึงลักษณะเฉพาะ และบริบทการจัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ โดยเน้นการสร้างประสบการณ์หรือสถานการณ์จริงที่เหมาะสมกับผู้เรียน

2. ด้านการดำเนินการพบว่าผู้บริหารควรเริ่มจากการประชุมผู้รับผิดชอบเพื่อกำหนดข้อตกลง การประชุมครูและนักเรียนเพื่อสร้างความเข้าใจ การจัดปฐมนิเทศก่อนเปิดภาคเรียน และการจัดทำคู่มือการใช้งานที่ชัดเจน ทั้งนี้เพื่อให้แหล่งเรียนรู้สามารถตอบสนองความต้องการทางการศึกษา และนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Siamtaku (2023: 71) ที่ได้ศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้โรงเรียนมัธยมศึกษาและเพื่อศึกษาแนวการบริหารแหล่งเรียนรู้โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ได้มีการสัมภาษณ์ผู้บริหาร เกี่ยวกับด้านดำเนินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ว่าผู้บริหารควรสร้างความรู้ความเข้าใจให้ครูผู้สอน เกี่ยวกับการพัฒนาตนเองในด้านวิชาชีพ สมรรถนะของครูที่จำเป็น สนับสนุน ส่งเสริมให้มีการนำแหล่งเรียนรู้ว่าประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความพร้อม และความต้องการของผู้เรียน

3. ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามพบว่าผู้บริหารควรสร้างรูปแบบการนิเทศ กำกับ ติดตาม เน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ครู การดำเนินการควบคู่กับการเรียนการสอน มีการชี้แจงตัวชี้วัดอย่างชัดเจน และต้องมี

ความสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ควรให้คำแนะนำเกี่ยวกับเทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ๆให้แก่ครูผู้สอน สอดคล้องกับ Chanathip, Boonmaphi, Wangjaema, and Sutthisiri, (2024: 1085) ที่ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดลำพูน พบว่าบทบาทด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ในประเด็นทางการส่งเสริมครู นักเรียน และผู้เกี่ยวข้องให้มีส่วนร่วมในการประเมินและให้ข้อเสนอแนะ ส่งเสริมให้มีการประชุม วางแผน

4. ด้านการประเมินผลพบว่าผู้บริหารควรประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งก่อนและหลังการใช้ ควรมีการพิจารณาถึงอุปสรรคในการใช้งาน ให้ครูและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน และดำเนินการประเมินอย่างเป็นระบบ มีการจัดทำรายงานเสนอผู้บริหาร สอดคล้องกับผลวิจัยของ Phumilap (2021: 76) ที่ได้ศึกษาแนวทาง การบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา จากการสัมภาษณ์พบว่า ควรส่งเสริมให้ครูประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง มีการกำหนดรูปแบบ วิธีการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้เป็นรูปธรรม

5. ด้านการปรับปรุง และพัฒนาอย่างต่อเนื่องการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารควรดำเนินการผ่านการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างครู การมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบตรวจสอบ และรายงานสภาพแหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ มีการจัดทำรายงานสรุปการใช้งาน และการนำข้อมูลที่ได้รับมาวางแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ควรมีการประชาสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน สนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ผ่านกิจกรรมและการมอบรางวัล ใช้สื่อออนไลน์ในการกระจายข่าวสาร และดำเนินการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ Daengsida, Thamsith, and Panyasai, (2020) ได้ศึกษาเกี่ยวกับยุคดิจิทัลกับแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 พบว่าด้านการสรุป รายงานผล ปรับปรุงและแก้ไขการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Action)สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์ข้อมูลบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ร่วมกับเครือข่าย จัดทำรายงานการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น เอกสารรูปเล่ม, E – book, Facebook

สรุป

การบริหารแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ จังหวัดลำปาง โดยผู้บริหารได้รับแนวทางในการพัฒนาระบบบริหารแหล่งเรียนรู้ดังกล่าว ขณะเดียวกัน ผู้บริหารการศึกษา และผู้กำหนดนโยบายสามารถนำข้อมูลสำคัญที่ได้รับไปใช้ในการวางแผนและกำหนดนโยบายด้านนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้นักเรียนในสังกัดมีโอกาสพัฒนาศักยภาพและเข้าถึงความรู้ได้ดียิ่งขึ้น ผ่านแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ

1. ด้านการวางแผน สถานศึกษาควรมีการวางแผนดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยมีคณะกรรมการรับผิดชอบ มีการสำรวจพื้นที่ วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและบริบทของโรงเรียน ให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและครูผู้สอนในยุคดิจิทัล

2. ด้านการดำเนินการ การดำเนินการบริหารแหล่งเรียนรู้ ควรประชุมผู้รับผิดชอบเพื่อกำหนดข้อตกลง ประชุมครูและนักเรียนเพื่อสร้างความเข้าใจ ก่อนเปิดภาคเรียน และจัดทำคู่มือการใช้งานที่ชัดเจน

3. ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม แนวทางการนิเทศ กำกับ ติดตาม ควรเน้นการสร้าง ความเข้าใจให้แก่ครู ในเรื่องการใช้แหล่งเรียนรู้ในการเรียนการสอน มีการชี้แจงตัวชี้วัดอย่างชัดเจน อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

4. ด้านการประเมินผล การประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ควรดำเนินการทั้งก่อนและหลังการใช้ ควรมีการพิจารณาถึงอุปสรรคในการใช้งาน ให้ครูและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน และดำเนินการประเมินอย่างเป็นระบบ มีการจัดทำรายงานเสนอผู้บริหาร

5. ด้านการปรับปรุง และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ควรมีการประชาสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน สนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ผ่านกิจกรรมและการมอบรางวัล ใช้สื่อออนไลน์ในการกระจายข่าวสาร และดำเนินการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัลในกลุ่มโรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดลำปาง

2. ควรมีการเปรียบเทียบระดับการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลในกลุ่มโรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดลำปาง

References

- Chanathip, M. , Boonmaphi, T. , Wangjam, S. , & Sutthisiri, S. (2024) . The role of school administrators in managing learning resources in schools under the Special Education Bureau, Lamphun Province. *Journal of MCU Ubon Review*, 9(1), 179–188.
- Chansupha, T. , & Kanjanapan, R. (2023) . Management of internal learning resources in schools under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok Metropolitan Region 2. . *Journal of Humanities and Social Sciences, MCU Isan Campus*, 4(2), 49–61.
- Daengseed, K. , Thammasit, P. , & Panyasai, W. (2020) . Digital era and guidelines for managing learning resources in schools under the Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1. *Mahachula Nakorntharath Journal*, 7(6), 45–49.

- Department of Academic Affairs. (2003). *Guidelines for organizing student development activities according to the Basic Education Curriculum B. E. 2544 (A. D. 2001)*. Bangkok: Kurusapa Ladprao Publishing House.
- Janpanya, P. (2018). *A study of problems and guidelines for developing the management of out- of- classroom learning resources in schools within the Wang Burapha Network, Sa Kaeo Province, under the Secondary Educational Service Area Office 7* (Master's thesis, Faculty of Education, Burapha University).
- Kisukphan, E. (2016). *School management in the digital era*. [Online]. Retrieved January 16, 2025, from <https://www.trueplookpanya.com/dhamma/content/52232>
- Mahahing, S. (2017). Management of learning resources in basic education schools under the Primary Educational Service Area Office 4, Khon Kaen Province. *Prao Kalasin Academic Journal, Kalasin University*, 4(3), 574–589.
- Nadklin, N. (2021). *Management skills and learning resource management in schools under the Secondary Educational Service Area Office 9* (Master's thesis, Graduate School, Silpakorn University).
- Petchgamthong, S., Wongnaya, S., & Chawakeerathipong, T. (2013). Developing strategies for managing learning resources in basic education schools under the Primary Educational Service Area Office 1 and 2, Kamphaeng Phet Province. *Journal of Education, Naresuan University*, 15(4), 55–67.
- Phothong, W. (2018). *Innovation and educational technology*. Bangkok: BPK Printing.
- Phumiphap, K. (2021). *Guidelines for managing educational learning resources in schools under the Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office* (Master's thesis, Faculty of Industrial Education, Naresuan University).
- Siamtakhu, K. (2023). *Guidelines for learning resource management in secondary schools under the Secondary Educational Service Area Office Kamphaeng Phet* (Master's thesis, Naresuan University).
- Suksamran, K. (2022). *Academic leadership of school administrators in Pluak Daeng District under Rayong Primary Educational Service Area Office 1* (Master's thesis, Faculty of Liberal Arts, Krirk University).
- Satra, P., & Jasanun, S. (2014). Managing learning resources in schools under the Bangkok Metropolitan Administration, Minburi District. *Research and Development Journal, Suan Sunandha Rajabhat University*, 6(1), 4–15.

Srivaram, M. (2017). *A model for managing learning resources for private vocational and technological colleges in Yasothon Province* (Doctoral dissertation, Faculty of Education, North Bangkok University).

Secretariat of the Office of the Education Council. (2020). *Guidelines for developing digital- era learning resources suitable for learners in modern education*. Nonthaburi: 21 Century.

Thurakij, J. (2014). *Creating a learning-friendly environment at Bangplee Ratsabamrung School under Secondary Educational Service Area Office 6* (Master's thesis, Faculty of Education, Burapha University).